

ĐỌC THƠ

I – BÀI TẬP

1. Bài tập 1, sách giáo khoa, trang 20.

2. Phân biệt nhân vật trữ tình và nhân vật trong thơ. Nêu một số ví dụ.

3. Đọc đoạn văn sau và rút ra những điểm khác nhau giữa tác giả và nhân vật trữ tình trong bài thơ :

"Đối với thơ trữ tình có ngôi thứ nhất, về nguyên tắc không thể đồng nhất ngôi thứ nhất với nhà thơ : hình tượng trữ tình trong tác phẩm là nam hay nữ, già hay trẻ, nghề nghiệp, cương vị xã hội ra sao thì cứ theo đó mà luận giải. Ngoài những trường hợp quá rõ ràng ngôi thứ nhất không phải là tác giả, có trường hợp biết đích xác ngôi thứ nhất là tác giả như *Mẹ Tom* của Tố Hữu (có thể chọn *Từ ấy* – NBS) hay *Cảnh rừng Việt Bắc*, *Giải đi sớm* của Hồ Chí Minh, thì ở một bình diện nào đó có thể xem ngôi thứ nhất đó là tác giả, nhưng ở *bình diện khác*, *chủ yếu hơn* vẫn cần quan niệm "tôi" ấy như một hình tượng nghệ thuật do tác giả sáng tạo, mà quan hệ giữa "tôi" và tác giả là quan hệ dị – đồng lưỡng hợp : điểm "đồng" giữa tôi và tác giả là : tác giả là một "mô-đen" của tôi ; điểm "dị" là : tôi trong tác phẩm không phải là một tấm ảnh chụp của tác giả ngoài đời như bức ảnh trong chứng minh thư hay trong lí lịch" (Theo Văn Tâm : *Phân tích ngôi thứ nhất*, trong sách *Góp lời thiêng cổ sự*).

4. Hãy cho biết trong các tác phẩm sau giữa tác giả và nhân vật trữ tình xưng "thiếp", xưng "em", xưng "tôi",... khác nhau như thế nào :

a) *Chinh phụ ngâm* của Đặng Trần Côn – Đoàn Thị Điểm.

b) *Cung oán ngâm* của Nguyễn Gia Thiều.

c) *Thăm lúa* của Trần Hữu Thung.

d) *Bàm ơi* của Tố Hữu.

d) *Tống biệt hành* của Thâm Tâm.

e) *Nhớ rừng* của Thế Lữ.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Xác định "sự kiện" trong bài thơ, ví dụ trong bài thơ *Tự tình* (bài II) của Hồ Xuân Hương. Sự kiện trong thơ là *sự kiện tự ý thức* của nhân vật trữ tình. Có thể xem tiếng trống canh đêm khuya, thời gian trôi chảy là "sự kiện" quan trọng trong bài thơ đã thức tỉnh ý thức về đường tình duyên lận đận của tác giả. Thời gian vẫn trôi qua đều đều, không cưỡng lại được, mà số phận của nhân vật trữ tình thì chưa có cách gì thay đổi. Mọi cố gắng để "quên" thời gian đều vô hiệu. Thời gian là "sự kiện" gợi ra bao nhiêu nỗi buồn trong bài thơ.

Các bài khác học sinh tự tìm hiểu.

2. Nhân vật trữ tình là người bộc lộ cảm xúc trong bài thơ, còn nhân vật trong thơ là đối tượng bày tỏ cảm xúc của nhân vật trữ tình. Ví dụ trong bài thơ *Ông đồ* của Vũ Đình Liên, nhân vật trữ tình là người nhớ lại kỉ niệm về ông đồ, còn ông đồ là nhân vật trong thơ, là "sự kiện" gây cảm xúc đối với nhà thơ.

Có thể nêu thêm các ví dụ khác ở trong bài *Đây thôn Vĩ Dạ* của Hàn Mặc Tử, *Tương tư* của Nguyễn Bính, *Lượm* của Tố Hữu,...

3. Học sinh tự làm.

4. Để trả lời câu này, trước tiên nên đọc kĩ đoạn văn trong Bài tập 3.